

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja snižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od štiritopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovoltijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Peterburg 6. sept. Iz Gornjega Studena se 5. sept. poroča: Včeraj so Turki prišli Kadikiöji, zasedli ga za nekaj časa, a so bili potem prognani iz njega.

Peterburg 5. sept. Oficijalno se iz Gornjega Studena poroča 4. sept.: General Emeritinsky poroča, da je vzel Lovac po dvanajst ur trajajočem boji. Vstavljanje Turkov je bilo jako trdovratno. Izgube še niso znane. General Rozgildjev je ranjen.

London 6. sept. Reuterjevemu agentstvu se iz Carigrada javlja, da je Razgradski oddelek turške vojske prestopil Lom, prišel v Obretnik in je na maršu proti Bjeli.

Carigrad 5. sept. V Šibki-soteski je vnela se huda bitka. Vsi turški oddelki nadaljujejo svojo ofenzivo.

Vojska.

Vzetje Lovče, desnega krila vojske Osmana paše, se potrjuje. Dvanajst ur je bitka za to pozicijo trajala in končala z rusko zmago. Turki so se trdovratno ustavljali, kakor povsod. Pričakovati je zdaj nadaljne ruske ofenzive proti Osmanu paši.

Iz Bukarešta se je sicer že včeraj časnikom javljalo, da se vojuje glavna bitka pri Plevni, ali denes telegram od nobene strani tega ne potrjuje.

Turki pak so v ofenzivi proti Rusom na Lomu mej Razgradom in Ruščukom (na levem krilu ruske vojske), kjer Mehemet-Ali komandira, in tudi zopet v jugu, kjer so Turki v Šibki z nova ostro prijeli.

Denašnji telegram nam poroča, da so Rusi pri Kadikiöji ustavili turško ofenzivo.

Boj pa je moral biti zopet strašno krvav, ker prvič so Turki Ruse iz njih pozicije v Kadikiöji vrgli, potem pa Rusi zopet Turke pregnali. Najbrž je bilo zopet — Turkov več, in Ruse je držala le hrabrost!

Da se je v Šibki hud boj začel zopet, napoveduje se le iz Carigrada. Če je res, kar je dopisnik „Daily News“ pisal, da so Rusi mnogo pomočne vojske iz Šibke zopet nazaj potegnili, utegnili bi na vse zadnje še ruska posadka v škripec priti.

Celo listi, ki so bili zmirom prijateljski Rusom, menijo zdaj, da rusko vojskovodstvo, ruski generalštab, nij tako dobro, kakor se je bilo nadejati. Vojak je hraber, izvrsten, ali kako je to, da niso Rusi nikjer v večini? Tako se vprašajo in jadikujejo. Daj Bog, da bi jim dogodki dajali energičnejši odgovor, nego ga moremo mi denes.

Vse je od tega odvisno, ali Rusi dobodo še ob pravem času naročene pomoči, in ali se jim bode posrečilo zdrobiti najprej Osmanovo ali Mehemetovo vojsko posebej, da se potem poloté druge. Mesec september mora odločiti strašno mnogo!

Carjevič naslednik bode imel vrhovno poveljništvo črez gardo; veliki knez Vladimir ukazuje prvej, grof Šuvalov drugej, baron Sakomelski tretjej peš diviziji garde. Vsak pešpolk obstaja iz 4100 mož in vse tri divizije štejejo 48.000 mož. Gardna artilerija ima 168 kanonov. Štiri nove narejene ruske divizije bodo branile obale črnega morja in nadomestile sedmi in deseti armadni kor, ki otideta na Dunav.

Depeša „Daily News“ iz Poradina o bitki pri Plevni 31. avgusta poroča, da je napad Osman-paše na ruske pozicije v Žgalnici in Pelišatu bilo najhujše klanje v tej vojski. Rusi so dobili nazaj vse svoje prejšnje pozicije.

Gnali so s konjico Turke daleč. Rusov je bilo 20.000 mož in so izgubili 500 mož. Turki imajo 2000 mrtvih in ranjenih.

Iz Belgrada se „Pol. Corr.“ piše, da je pod predsedstvom kneza Milana vedno vojno posvetovanje, v katerem se ugiba o prihodnjem vojnem planu. Horvatović ima proti Vidinu, Lešjanin proti Nišu, Nikolić pa proti Sjenici postaviti se. Drinski kor se bode defenzivno postavil. Pijonirski oddelki so šli uže proti meji. Vsi častniki morajo do 31. sept. k svojim oddeljenjem otiti. Ministerstvo se v vojnem vprašanji solidarično vede.

Naše združenje s Hrvati.

Z Gorenjskega 1. sept. [Izv. dop.]

Kakor bi zjedinjenje Slovenije imelo mnogo koristi za nas Slovence in za Avstrijo sploh; tako bi združenje zjedinjene Slovenije s hrvatskim, slavonskim in dalmatinskim kraljestvom v ožjo zvezo imelo korist sploh za vse avstrijske Jugoslovane, in bi še povečalo splošno avstrijsko korist zjedinjenih slovenskih krajev. Na nas Slovence gre potujčenje od dveh strani, nemška ustavoverna stranka nas hoče ponemčiti, a prenapeti lahonit poitalijančiti; ravno tako zatira Hrvate madjarizem in germansko judovstvo, in slovanske Dalmatince italijanizem. Skoro bi smel reči, da noben narod v Evropi nema toliko število sovražnikov, razun turških Slovanov, kakor ravno mi avstrijski Jugoslovani. Za to je pa treba silno mnogo truda, da si ubranimo svojo sveto slovansko narodnost proti potujčenju in ohranimo svoj prelepi materni jezik. Da se bo mogoče ubraniti velikej sili potujčenja, treba je nam združiti svoje moči po znanem pregovoru: „v jedinosti je moč“. Zato je zelo potrebno zjedinjenje Jugoslovancev v političnem obziru pod vlado avst-

Listek.

Osepnice in cepljenje kóz.

O boleznih in o zdravju je mej ljudstvom že toliko krivih pojmov, da bi moralo človekoljuba srce zaboleti, ako pomisli, iz kakšnih nazorov in iz kakšnega stališča ljudstvo svoje najdražje blago, zdravje sodi. Bolezen se smatra navadno nekaj nenaravnega, in niti bolnik, niti njegova okolica ne pomisli, da je bolezen zakrivil in pričini si oni sam, kogar je zadela.

Gotovo se bodeš čudom začudil čitalec, ako ti kažem, da je zdravje in bolezen eno in isto, v bistvu ne različno, telesno delovanje, samo v različnih okolnostih.

Kaj je torej zdravje?

Zdravje je spreminjevanje hrane v telesne dele in odstranjenje porabljenih tvarin.

In kaj je bolezen?

Bolezen je odstranjenje telesu tujih tvarin in uravnavanje normalnega stanja.

Bolezen je torej jako koristno delovanje telesno, brez boleznih nij zdravja, bolezen nij škodljiva, škodljivo je bilo ono, kar je bolezen zakrivilo.

Na kakov način se more bolezen zakriviti?

Razen duševnih utisov in telesnih poškodovalj zamore bolezen zakriviti samo otrov ili nečistota, došedša v telo od zunaj ali v njem ostavša porabljena, a ne izbačena tvar. To očiščevanje telesa imenujemo bolezen. Ona je boj življenja, vse zapreke odstraniti in kolanje krvi zopet urediti.

Hočemo-li ta boj, to očiščevanje, to zdravljenje puščanjem krvi utišati ali zdraviti zatreči ali dražljivimi in jačajočimi posredki višati, mamljivimi in protivnetljivimi stvarmi za-

dušiti ali z otrovi in strupovi preinačiti in popačiti?

Človek hoteč naravno delovanje nadvladati z raznimi otrovi in zdravili, katerih denašnje zdravoslovje nad 2000 pozna, je telo še bolj onesnažil in še medicinske poleg prvotne bolezni proučnil.

Medicinske šole in knjige uče, da zdravila — kiseline, lugi, soli, zemljenine, minerali in kovine — ki so mrtve, trome, nežive stvari na živeče telo učinkujejo. Naravoslovje pa uči nasprotno, da živeče telo učinkuje na zdravila.

Zdravoslovje tiči dandenes v velikej zmotnjava, ta zmotnjava je uže prešla v ljudsko mišljenje, pravi nazori se bodo s težko muko uvedli, do tega časa pak bode še mnogo vode v morje steklo, a veliko bode tudi še število žrtev, katere bode moralo človeštvo tej zmotnjava darovati.

ríjskega cesarja, kateremu so bili vedno zvesti, za ohranjenje in razširjenje slovanskih idej med njimi. Potem vseučilišče v Zagrebu poleg Hrvatov upotrebljevali bi tudi Dalmatinci in Slovenci, posebno če bi se vpeljale stolice za nekatere predmete s slovenskim učnim jezikom, zraven hrvatskega; ter bi slovenskim in dalmatinskim študentom ne bilo treba iskati omike na nemških vseučiliščih, kjer se jim žalibog le prevečkrat zraven znanosti cepi tudi ponemčenje. Združene jugoslovanske avstrijske dežele bi tudi lahko ustanovile skupno višje tehnično učilišče; učilnih moči bi ne manjkalo, ker mnogo Hrvatov, Slovencev in Srbov študira na najslavnejših politehnikah v Evropi, kakor v Zürichu, Dunaju, Parizu, Monakovem i. t. d., kateri bi potem lahko izpolnili mesta na učnih stolicah višje tehnične šole. Z ustanovitvijo višje tehnične šole bi se tudi razvila obrtnija mej Jugoslovani naše monarhije, posebno mej našimi Slovenci, in povzdignila te dežele zelo v denarstvenem obziru. Zjedinjeni Jugoslovani bi bili trden steber Avstriji in močen jez proti Avstriji sovražnim italijanskim nameram.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 6 septembra.

Na **Reki** je magjaronška podkupljena družba 4. t. m. ko je bil cesarjevič Rudolf tam, potrgala z dr. Barčičeve hiše narodne hrvatske zastave in jih z nogami teptala. Policijski komisar Pasquali sam je eno zastavo s hiše strgal. Dve uri je rabuka proti Slovanom trajala. C. Gorup je baje žugala magjarsko-reška policija z zaporom, če slovansko zastavo obesi.

Vnanje države.

Iz **Peterburga** se telegrafuje: Novica, da pojde car kmalu v Fratešti, nij osnovana.

Iz **Srbije** zdaj trosijo listi različne govorice, kakor da so se zopet premislili, da ne stopijo v akcijo, itd. Naj bi dogodki tacim ugibanjem kmalu konec stori.

V **Greciji** in na otoku Kreti je nekako stvar obtičala. Vse menda čaka, da bi Rusija jedno odločilno bitko dobila, potem bi počili tudi Grki z „večjo varnostjo“ na Turka.

Novine vsega sveta prinašajo članke o smrti **Thiersa**. Občna je misel, da je republika stranka baš v tem trenutku, ko se republika za svoj obstanek na Francoskem bori, neizmerno veliko izgubila. Thiers je imel zlasti za zmernejše republikance tak upliv, kakor nihče drugi. „République française“ je zavoljo smrti Thiersa izšla s črnim robom in člankom, v katerem tolaži republi-

kance, naj ne obupajo. — Časniki pravijo, da je bil 3. sept. opoldne Thiers še zdrav, govoril je o volitvah, potem pa omedlel in proč bil. Pri pogrebu bodo gotovo velikanske demonstracije.

Dopisi.

S Poljanske doline 2 sept.

[Izvirni dopis.] S strahom in neko bojznostjo smo pričakovali pretečeni teden poročil iz rusko-turškega bojišča, ker smo se bali, da bi končno po dolgej borbi Sulejman-paša ne prodrli skozi Šibko-sotesko, posebno, ker je bila ruska branilna moč od začetka mnogo slabša mimo turške napadajoče, kar bi bila velika škoda za ruske vojne operacije, ter dalo sovražnikom Slovanstva z novega poguma. Sicer nijsmo še nič verjeli onim turkoljubnim in nemškim listom, kakor so uže trobili vest, da bodo Turki vrgli Ruse čez Dunav nazaj ter tako za letošnje leto vojsko za Slovane nesrečno končali. Zdaj pa končanih bojih pri Šibki-soteski moram občudovati veliko hrabrost naših slovanskih bratov Rusov, kateri so tako dolgo turškej presili vspešno branili prehod in smo zadobili trdno upanje, da bo sveta slovanska Rusija uže večkrat začeto, pa ne končano delo, osvobojenje turških Slovanov, v tej vojski izvršila in v Evropi ustanovila mir. Ne Avstrija, ne Anglija, niti nobena druga evropska država nij zadržala Rusov v svojem krvavem, pa blagem početju, ter ruski car bo držal besedo, katero je dal bulgarskemu narodu, da ga bo osvobodil. — Tudi Turki, kakor tudi ruska poročila poročajo, so se hrabro držali in še le zdaj, po končanih bojih pri Šibki-soteski, moremo ceniti črnogorske junake, — ki so ravno te vojake, pod ravno tem poveljnikom, zmagali, kakor uže večkrat prej velike turške čete otepli in ohranili zlato svobodo svoje deželi in čast vsem Slovanom. Zato jim vsi, katerim so slovanske ideje pri srci, voščimo tem hrabrim črnogorskim sokolom srečo na poti zmage in slave. Razen o srečnem, za Ruse, izidu bojev pri Šibki-soteski in velikem oslavljenju Sulejmanove vojske so prišle še druge za Slovane vesele novice iz slovanskega juga. Vojaki ruske carske garde so deloma uže prišli na bojišče in tako je ruska vojska dobila zopet zdatno pomoč. Rumuni, kateri se lani nijso nič udeležili boja, a le mirno gledali, kako Turki ropajo po Srbiji in slovanskih provincijah Turčije, so uže poslali vso svojo vojsko čez Dunav, Rusom na pomoč. V prejšnjem

letu so turški prijatelji, Magjari, skusili napraviti neko zvezo mej Turki, Rumuni in Magjari, katera bi bila imela namen, Ruse zavirati v boji, ali Rumuni so jim takrat vse sladke nade uničili; in letos uže z orožjem v roci gredo vojevat se zoper turško barbarstvo. Iz srbskega glavnega mesta Belgrada smo dobili veselo naznanilo, da Srbija hitro spravlja skupaj svojo vojsko in poseže vzajemno z Rusijo v boj za osvobojenje turške raje. Tako pojdejo zdaj slavni zmagovalci pri Aleksincu zopet na bojišče. Bog blagoslovi njih orožje in jim podeli zmago nad krutim Turčinom. Rumunska in srbska vojska boste zelo zdatna pomoč, posebno blizu te vojne moči in jih nij treba klicati iz središča Rusije. — Pojdejo li Grki v boj, še nij znano, vendar mislimo, da jih bodo dogodki prisilili prijeti orožje. Res, zdaj se še boje prevelike turške vojne moči, posebno velikega turškega in angleškega brodovja, ki bi jim pustošilo najlepša mesta na morski obali, katerih nijso ob pravem času s torpedi zavarovali. Vendar mislimo, da jih preide ta strah, ko bo zmagovalna sveta Rusija in prišla dalje po balkanskem poluotoku. Sicer bodo tudi Bulgari, kakor dozda, tudi dalje stregli ruskej vojski, kazali jej pota in vedno mnogoštevilnejši stopali kot vojniki v rusko vojsko, tako se bi bulgarska legija, ali „družina“, vedno bolj množila, tembolj bo sveta Rusija s svojo vojsko prodirala v središče Bulgarije. Vse te prikazni nas navdajajo s trdnim upom, da bo končno zmagala sveta Rusija in pregnala turške mohamedance iz Evrope in ustanovila red na Balkanu, kjer bode potem razvijalo se Slovanstvo.

Angleška vlada zopet naznanja neutraliteto s pristavkom, da Anglija želi kmalu konec krvave vojske. Čudno, Anglija sedaj želi konec krvavega klanja, prej je pa porto in njeno krvavo klanje v Bulgariji podpirala in jo branila vsacega pritiska evropskih vlad, ki bi bil mogel odstraniti krvavo klanje; sedaj pa ko vidi, da ne zmagata Turčija, ampak Rusija, ker so na njeno stran pristopile države Črnagora, Srbija in Rumunija in ima sama še tudi dovoljno številno vojsko doma, katero zamore vsak čas poklicati na bojišče in z njo zmagati ne samo Turčijo, ampak tudi Anglijo, ko bi bilo treba, pa želi konca prej, nego bi Rusi dovršili svojo zadačo rešenja turškega Slovanstva krutega zatiranja. Prej se je Anglija bolj zanašala na turško vojno moč, ali pa celo mislila, da sveta slovanska Rusija si ne bo upala

Po tem kratkem uvodu moremo bolj jasno nekaj izpregovoriti o osepnicah in o cepljenju kóz.

Osepnice so v človeštvu uže sila stare, tako, da se niti za njihov pričetek ne more znati. Od starodavnosti so poznane v Kitaji in Hindostanu; do zahodnih ljudstev so došle v sredini šestega veka, a v 8. veku so je donesli v Sicilijo, Italijo, Španjsko in Francosko, te dežele si osvajajoči Saraceni. V 10. veku so prodrle čez Nemčijo do Angleške in dalje v druge dežele, leta 1707 so razsajale visoko na severu, v Islandu. Posebno hudo so morale osepnice v 18. veku, kakor 1709 na Koroškem, 1711 na Ogrskem, 1715 na južnem Nemškem, 1723 skoro v celem Evropi. One nastopajo, kakor sploh kužne bolezni in epidemije, v raznih obrokah, sedaj huje, sedaj slabeje, sedaj zelo morilne, sedaj menj nevarne. O njihovi bitnosti se sedaj še jako

malo ve in zna. Toliko se lahko reče, da so nasledek okuženega telesa, ali po zraku ali po vodi, dalje, da se po samej dotiki ne nalezajo, a naleziti se morejo po sapi in izduhtenju bolnika na osepnicah. — Začetkom bolezni nastane mrzlica, potem se prikažejo rudeče tačke, ali redko ali gosto posejane, iz katerih se napravijo mehurčki, ki narasejo in razpoknejo ter se po odstranjenju izmečka in gnoja zopet posušijo.

Mnogo vekov so se osepnice lečile po neumnem načinu s puščanjem krvi, s posredki bluvanje in drisko činijočimi in drugimi nenaravnimi stvarmi, katere so bolezen tem hujo delale. Kitajci so imeli uže od davna v navadi cepljenje osepnice, kar so „sejanje osepnice“ imenovali, ter je bilo to v navadi tudi pri drugih azijskih ljudstvih. Tega se je naučila i žena angleškega poslanca Montaguea v Carigradu ter je pustila leta 1717 cepiti osep-

nice svojemu sinu, leta 1721 pa v Londonu i svoje hčeri, kjer se je cepljenje kot pomoček proti osepnicam hitro razširilo. Ko se je leta 1754 družba zdravnikov za cepljenje osepnice (inokuliranje) izrekla, moralo se je temu dejanju vse podvreči. Ali nasledki nijso izostali. Bolezen nij niti izginila, niti oslabela, cepljenjem se je vedno mej ljudstvom vzdrževala, ter še hujsa postajala, tako, da je angleška vlada cepljenje prvotnimi osepnicami naenkrat prepovedala. Leta 1763 so razsajale osepnice posebno v Parizu in na Francoskem. Preiskava in skušnje so učile, da je večja nalezljivost cepljenju pripisovati, katero je torej vlada prepovedala.

Sedaj se smatra cepljenje s človešimi osepnicami za pregrešek in prestopak zakona.

Leta 1796 je prišel angleški doktor Jenner s svojo iznajdbo o kozah ali kravjih osepnicah, kateri se je držal izreka kravje dekle,

začeti vojsko, in da jo bodo druge evropske vlade bolj zavirale v dosegi njenega namena. Zdaj je pa uže ena prvih evropskih vlad, Nemčija, očitala Turčiji zverstva, katera počenjajo Turki na vjetih in ranjenih Rusih in jo pri tem tudi druge evropske vlade podpirale, so videli Angličani, da ima vsa Evropa do Turkov jako malo simpatij. Res so tudi Angleži odobravalni ono očitaneje nemške vlade Turčiji, in še angleški poslanik je sam vložil protest zoper brezsodno obešanje Bolgarov, ali kakor časniki poročajo, nij nič dosegel. Po našem mnenji to angleško očitaneje nij imelo toliko namena ustaviti taka zverstva, ampak le Anglija se je pokazala kot poštena država pred svetom. Kako bi Anglija, ki je odobravalansko klanje v Bulgariji in družih slovanskih provincijah Turčije, bila mogla naenkrat usmiljena in človekoljubna postati? Ona si hoče s tem madeže oprati se sebe, katere je v orijentalnej politiki zakrivila, ali jih ne bo, dokler bo zgodovina ostala kot znatnost, bode tudi ostala zapisana angleška hinavska politika v letih 1875, 1876 in 1877, in vsa grozodejstva, ki so se godila na Turškem po zakrivljenji angleške vlade. Ko bi tudi angleška vlada deset ali še več takih pritožb na porto vložila, ko bi angleški vladni časniki na tisoče in tisoče centov papirja porabili v opravičenje vlade, madeža prejšnjega zadolženja zbrisati ne bodo mogli. Vsled očitaneja nemškega poslanika turškeji vladi o grozodejstvih zavoljo prelomljenja genfske pogodbe, je neki sklenila to pogodbo prestaviti v turški jezik in jo poslati vojnim poveljnikom in višjim častnikom, da jo bodo poznali in nadalje odvrnili taka grozodejstva, ki jej nasprotujejo. Zopet jako čudno početje turških politikarjev, katero takih grozodejstev ne bo odstranilo. Vsaj so sami turški vjeti častniki pripovedovali, da so iz Carigrada dobili ukaz, uže od začetka vojske, ufete Ruse mesariti in jih na vse mogočne načine trpinčiti. Vsaj vendar možje pri turškeji vladi v Carigradu in turški generali bi bili morali poznati to pogodbo in ne dajati vojski njej protivnih povelj; ali nij jih volja dozdej bila spolnovati te pogodbe in tudi na dalje se to ne bo spremeniło. To početje turške vlade ima le namen, znebiti se vsakega pritiska evropskih vlad, ki bi bil mogoč, da bi se bi bilo temu očitaneju nemške vlade naravnost ustavljalo.

Iz Trsta 5. septembra [Izv. dopis.] V nedeljo je imela čitalnica v Rojanu pri Trstu svoj redni občni zbor, pri katerem je bila

da onemu, ki je imel na rokah kravje osepnice, človeške ne morejo škoditi. V Jennerovi glavi je nastala misel, človeštvu proti tej boleznj odpomoči, ter je razglasil nauk, da koze proti osepnice varujejo za celo življenje. Jenner je cepil sam več osob, katerih je pa mnogo umrlo, tako tudi njegov najstareji sin; ali kaj je to pomagalo? — vsaj nijso na osepnice umrli!

Doktor Jenner je sicer leta 1799 preklkal svoj prvi nauk ter tudi svoje drugo dete nij pustil cepiti, ali to je bilo prepozno, ljudstvo je trebalo pomočka proti cepljenju in leta 1801 se je izreklo društvo londonskih zdravnikov, da cepljenje po Jenneru nij škodljivo in varuje za celo življenje. Leta 1807 je privolil angleški parlament Jenneru v zahvalo za njegovo iznajdbo svoto 20.000 funtov šterlingov.

(Konec prih.)

volitev novega odbora. Udeležilo se je nenaavadno obilo število udov, skoraj do malega vsi. Voljeni so bili za predsednika g. Dolinar, za odbornike gg. Cegnar, F. Žitko, Berek, Dolenec, Kraševac, in Piščunec. z veliko večino glasov. Novi odbor je porok, da bode rojanska čitalnica, katera je nastopila desetletno dobo, še dalje krepko obstala in delala, na jadranskih obalah kljub vsemu pritisku lahonov, za blagost in razvoj Slovanstva.

Nij se tedaj treba bati „propada“, kakor so to neki pesimisti videli; prihodnje leto bode praznovala svojo desetletnico, ko je bila s krvjo krščena. Čitalnica rojanska ima svojo zgodovino. Kdor čita slovenske liste, ve, koliko je uže delala za vzbujo slovenstva naša čitalnica. Bil je vedno ureden dramatični odsek, kateri je predstavljal slovenske igre, veselic je bilo obilo za razveseljevanje; pevci so ravno zdaj prav izvrstni, rokodelci, s katerimi se lahko čitalnica ponaša, krepki in čisti glasovi, za katere nas še tukajšnji Nemci zavidajo, kadar imajo priliko, slišati lepe slovenske pesmi. Tržaški Slovenci, podpirajte to društvo in družite se v Čitalnici, naj bode vsem drugo domače ognjišče.

Iz Gorice 4. sept. [Izv. dop.] Pa smo zopet prišli prekasno, to se je pokazalo pri denašnej volitvi državnega poslanca iz veleposestva. Če bi bili Slovenci le količkaj več agitirali, zmagali bi sijajno; a ravno narobe, predzadnja „Soča“ se je bala, da propademo — ker smo v manjšini in stvar, važna stvar je ostala pripuščena „milej“ osodi. Pokažimo, da smo, če tudi v manjšini, pisal je „Slov. Narod“ v dopisu iz Gorice pred volitvijo, in res naši vrli možaki, kateri so dobili dan pred volitvijo vabila predsednika „Sloge“, došli so denes, ter svedočili Italijanom, da smo, da se ima i z nami računati. Naših 31 (z malo agitacijo bilo bi njih lahko 90) mož stalo je trdno za dr. Abrama, kateri, bodi tudi povedano, se je uro pred volitvijo za kandidata postavilo, 67 glasov od italijanske stranke je dobil neki dr. Vičentini in 7 pa vladni kandidat dr. Pajer, s katerim se je vlada slabo sponesla. Prihodnjič, France, ne poslušaj Naceta!

Za Ročinske pogorelce so do sedaj darovali: Deželni odbor začasno 1000 gld. Obče znani radodarni g. grof Gyulay se je osobno podal na žalostni kraj, ter velikodušno podaril 500 gld., s tem lepim činom si je g. grof pridobil tudi simpatije goriških Slovencev. Goriški municipij 150 gld. C. k. glavar Rechbach je napravil prošnjo do cesarja, enaka prošnja se pošlje na vdovo cesarico Marijano v Pragi, na goriško zastavljalnico, združeno s hranilnico; g. Kacafura je obljubil vso opeko po znižaneji ceni na tri mesece brez interesov. Goriška čitalnica združena z „Slavcem“ napravi velik koncert, enako nameravajo druge čitalnice. Tudi goriška „ginnastica“ (telovadno društvo) napravi koncert za pogorelce, katerega se bodo i v Gorici bivajoči Slovenci udeležili, kar je prav. Po mnenji več mož bi pa bilo dobro, da bi se osnoval v Ročinju odbor, kateri bi imel nalog, skrbeti za to, da se milodari v resnici porabijo za sezidanje novih hiš, in če kaj ostane, stoprav za druge potrebe. Zraven tega bi morala vlada težko breme davkov opustiti tem revežem, ki so si jedva življenje rešili — vse drugo je uničil strašni element — in da bi si ubogo ljudstvo kaj zaslužilo, bi se morale ceste regulirati,

posebno oni klanec za Kanalom, ter ovinek pri Platerju. Prav bi bilo, da bi se za te reveže tudi stara obleka zbiralala, vsaj smo goriški Slovenci nabrali marsikaj enacega za brate Hercegovince, izkažimo se tudi sedaj za svoje brate Ročince!

Včeraj se je ustrelil neki „feldvebel“ tukajšnjega polka, rodod Korošec. Fant je hodil s ponarejenim ključem pri prepovedanih vratih po noči v kasarno, včeraj jutraj ga pa zapazi stražni častnik, vzame ponarejeni ključ ter ga naznani „na Regimentsrapport“. Mož, ki je služil cesarja uže osem let, vzel si je to k sreči, zaprl se popoldne v svojo sobo, ter s kroglo skoz glavo šel raje gori k sv. Petru k raportu.

Denes so pa izvlekli iz Soče v Stračicah mrtvega, blizu 50letnega moža, baje iz Ročinja doma; zakaj je mož si to kopelj izmislil — nij znano.

No g. urednik, če vam je drago, pošljem vam kolikor hočete izvirnega iz lepe Gorice, kar ljubljanski „Schmierblatt“, vulgo ljubljanski butelj v svojem življenji ne zmore drugače, kakor če svojih navadnih škarij ne nabrusi.

Iz Loke 2. septembra [Izv. dopis.] Te dni je v našem mestu prebivala znamenita osoba. Obiskal nas je namreč po Slovenskem uže dobro znani gospod J. Baudouin de Courtenay, profesor na univerzi v Kazanji, na Ruskem. Prišel je sem, da bi študiral tukajšnji ljudski govor. Poklical je zato k sebi kmetske ljudi, ki so mu marsikaj pripovedovali; z vsemi se je učeni gospod vedel, kakor bi bil njih stari znanec. Takoj so ga povsod spoznali in se čudili, kako da tujec, daleč tam z Ruskega doma, naš jezik tako lepo govori, kakor da živi vedno mej nami.

Od nas je šel skozi Ljubljano v Borovnico, kjer se bode mudil kake tri dni; potem gro v Gorico, tudi za toliko časa. Tam bode našel stare znance in mnogo prijateljev iz prejšnjih let, ko je bil tukaj; le enega mu bode manjkalo, s katerim je največ občeval svoje dni — dr. Lavriča. — Povsodi si gospod profesor zapisuje zanimive pregovore, priče i. t. d., kar izve od priprostega naroda; vse bode objavil v knjigi.

Iz Zagreba 4. sept. [Izv. dopis.] Krajiške železnice pitanje je odpravilo nam generala Mollinaryja od glavne komande za granico. Kaj pride zdaj? Dvoje je mogoče: ali nam Magjari, hrvatski gospodarji, pošljejo družega generala, ki bode Magjarom po čudi, ali pa se krajina združi z našo civilno Hrvatsko. Poslednje bi bilo po pravici in po narodnej želji, ali kdo se briga za želje naše?

Predvčeranjem ob 8. uri na večer se je odpeljal priljubljeni general Mollinary na „dvamesečni odpust“. Na kolodvoru se je zbralo isti večer blizu 500 odličnih Zagrebčanov na slovo. Ves oficirski zbor, na čelu mu general Pürker, mnogo častnikov, gradjanov, in deputacije različnih društev. Le od hrvatske vlade nijsem nikogar videl navzočnega. Zakaj ne? Mar je našim vladnim krogom celo prav, da otide? Mar računajo, da zdaj bode zjednila se krajina s provincijalom? Kje je pa potem uljudnost?

Čakalnica prvega reda je bila s cvetlicami okinčana. Ko je general vstopil v civilnej obleki na peron, je vse utihnilo, mnogo krasnih gospic je podalo generalu vence, in vsa navzočna množica se je odkrila; častniki so vojaško salutirali. Mollinary je obrnivši se proti navzočnim izpregovoril sledeče besede:

„Gospoda! vi ste zelo prijazni, kmalu se zopet vidimo,“ potem je general podajal desnico nekaterim častnikom in gradjanom. Pozvonilo je drugo pot, M. je vstopil v „koupé“ prvega reda spremljan od navdušenih „živio“-klicev. Odhod njegov pa nam je pustil nekakov čut: „zopet so nas enkrat Magjari dali črez klobuk!“

Domače stvari.

— (Kegljanje zadobitke na korist dramatičnega društva) na vrtu ljubljanske čitalnice je prineslo dramatičnemu društvu okoli 130 gold. čistega dohodka.

— (V Karlovec) pojde baje na dotično narodno slavnost 8. in 9. t. m., okoli 20 Sokolcev, če bode ugodno vreme.

— (Strašna nesreča.) V filijali tukajšnje bolnice, na Poljanah se je neka strežajka, usmiljena sestra, pri podajanju zdravil zmotila in dala bolniku namesto kinina žličico karbolne kisline. Bolnik je vsled tega po kratkih, a strašnih mukah umrl.

— (Šolsko leto) se začne 17. t. m. Učenci, ki hočejo na gimnazijo na novo sprejeti biti, morajo se od staršev ali njihovih namestnikov spremljani, oglasiti pri gimnazijskem vodji 13. in 14. septembra. Učenci morajo soboj prinesiti krstni list, pa spričevala prejšnjega leta, in plačati sprejemščino 2 gld. 10 kr., pa 30 kr. za knjižnico. Izpraševanje učencev za I. razred se bode pismeno vršilo 15. septembra, ustno pa prihodnje dni. Drugi učenci se morajo oglasiti vsaj do 16. septembra. Ravno to velja tudi o realci. Ker je pa na realki ljubljanske slovenščina le za tiste učence obligaten predmet, katerih starši ali staršev namestniki to naravnost zahtevajo, morajo starši ali jerobi sami vpisati otroke ali pa svojo dotično željo vodstvu pismeno naznaniti. — Tudi vse ljudske šole v Ljubljani prično prihodnje šolsko leto s 15. septembrom.

— (Vipavska čitalnica) napravi v svojej dvorani v Tabru 8. septembra veselico, katere program je: „Dobili so se!“ Vesela igra v štirih dejanjih, spisal R. Benediks, poslovenil R. S. — Ples. Vstopnina k predstavi po navadi. K plesu 50 kr. Začetek točno (brez čakanja) o 7 uri zvečer. Vse č. občinstvo vabi vljudno Odbor.

— (Požar.) Iz Poljan na Gorenjskem se nam piše: V nedeljo zjutraj je hlev posestnika Antona Čadeža v Srednji vasi pogorel. Vsa krma je zgorela, živino je k sreči neki voznik, ki je mimo peljal po cesti, izgnal iz hleva in domačim naznanil ogenj. Hitro potem so prišli vaščani gasiti, ali niso mogli nič učiniti, srečno so obvarovali, da se ogenj nij razširil po vasi. Kakor je slišati, je imel omenjeni posestnik hišo in kozolec zavarovan, hleva pa ne, ker je bil s ploščami pokrit in je mislil, da je varen pred takimi nesrečami, ali zdaj je pa ravno hlev pogorel. Gospodarja nij bilo doma, je pri vojaških vajah. Suša je jenjala, v soboto in nedeljo je deževalo, zdaj bo vse zopet bolj pozelenelo in živina bo imela več paše.

Razne vesti.

* (Požar.) V Sesvetih blizu Zagreba je nastal 29. avgusta ogenj, katerega je vihar grozno razširil. Ker so ljudje na polju imeli opraviti, nij bilo gasilcev. Pogorelo je nad osemdeset poslopij, poleg tega vsi pridelki in mnogo živine. Siromaščina je strašna. Ljudje so rešili samo nagi život.

* (Samoumorum) je bilo meseca avgusta na Dunaji 34, dva manj, kakor meseca julija.

* (Po ceni.) V okraji Brnu na Moravskem so te dni v eksekuciji neko hišo, ki je bila cenjena na 300 gl., pri tretji dražbi prodali za — 50 krajcarjev!

* (7 ljudi ubitih.) Iz Krakova v Galiciji se javlja sledeča grozovita nesreča. 31. avgusta t. l. odkrušil se je velik kos neke nove palače in je podsul več ljudi. Sedem je bilo na mestu mrtvih, pet pa je težko ranjenih.

* (Dan pred poroko.) Oni teden v četrtek bi imela v Berlinu biti poroka mlade, bogatega gostilničarja. Poslovi se zvečer pred poroko od svoje neveste jako vesel in gre naravnost domov. Ko se vleže, odneha petroljevo lampo, da je le slabo še gorela in zaspi. Drugo jutro ga najdejo mrtvega v postelji. Zdravnik je rekel, da so vzrok smrti bili plini, ki so se delali iz lampe in ki so ga zadušili.

* (Nesreča.) V Desnovinsu v severni Ameriki se je zgodila na železnici velika nesreča. Skočil je vlak s tirov in strl baje šestnajst oseb in bojé se, da je število unesrečenih še večje. Veliko potnikov pa je ranjenih.

Národno-gospodarske stvari.

Tržno poročilo

firme Jos. Pipan & Comp.

v Trstu dne 1. sept. 1877.

Naš trg se nij po zadnjem sporočilu dosti spremenil; cene slehernega blaga ostale so jako trdne, poskočilo pa je zopet olje in cena koruze še vedno raste. — Začelo je dohajati nekoliko več komisij za Notranjsko in naši trgovci se nadejajo, pa jim bodo zadnji meseci leta z delom vsaj to nadomestili, kar jim je odšlo črez poletje. — Začela se je tudi trgovina z domačimi pridelki in se posebno nov rudeč fižol prodaja po še precej ugodnih cenah. — Ker skoro nij dvomiti, da bode vojska trajala tudi črez zimo in na spomlad, je torej malo nade, da se naši splošni trgovini tako hitro zboljša ali prav za prav ozdravi podlaga. — Valute so v preteklem mesecu skoro vedno prav nizko stale, mej tem, ko so nekateri papirji pridno rastli, — vendar je pa to stanje naše borze jako čudno in nenaravno, zarad česar nij dosti zidati nanj.

Te dni je na našem trgu falirala jako močna in poštena hiša Zündel & Comp., ki se je bavila s svetovno trgovino in imela svetovni kredit. — Pasivnosti so znašale črez 800.000 gld., za katere pasive se bode našlo pokritja k večjemu za kakih 30 do 40%; izguba zadeva večinoma inostranske trge, domačega komaj četrti del. Omenjena hiša je bila dosti angažirana na Italijanskem, kjer se take izgube prepogosto ponavljajo, in trgovca svarijo, naj bode previden, ako uže kaj dela z Italijo.

Ka va. — Cene tega blaga so padle tam v začetku proš. meseca za 2%, od tiste dobe pa so ostale stalne in trdne; cene finih sort pa so nespremenjene trdne. — Kava Rio nižje baže velja gl. 101.— do gl. 102.—, srednje gl. 103.— do gl. 104.—, dobre srednje gl. 105.— do gl. 106.—, fine gl. 107 do gl. 108.—, najfinejše gl. 109.— do gl. 110.—,

najfinejše zbrane gl. 114.— do gl. 117.—, Bahia gl. 100.— do gl. 105.—, St. Domingo gl. 114.—, Java gl. 122.— do gl. 130.—, Malabar native srednje baže gl. 115.— do gl. 116.—, fine in najfinejše gl. 138.— do gl. 146.—; Ceylon nat. fina in najfinejša gl. 118.— po gl. 122.—, Ceylon plant. srednja gl. 140.— do gl. 145.—, fina in najfinejša gl. 150.— do gl. 158.—, Ceylon solza (Perl) gl. 158.—; Moka zbrana gl. 134.— do gl. 136.

Sadje. — Začele so dohajati ladije z novim blagom in prodaje se novega grozdja, novih cveb sultanin, novih rožičev po nekoliko viših cenah, vendar pa so te cene le začasne in vtegnejo brže kaj pasti, nego pa porasti, posebno pri rožičih, v katerih je bila dobra letina. — Fig primanjkuje, pričakuje se nekaj novega blaga, toda letos nij upati na lepe in okusne fige. — Mandelji rastejo močno v ceni, ker je bila slaba letina za to sadje. — Novi rožiči veljajo denes gl. 10.— do gl. 10¹/₂., cvebe sultanine I. gl. 30.—, II. po gl. 27.—, grozdje (uva passa) Zante gl. 25.—, limone (1 zaboj) gl. 7.— do gl. 8.—, pomaranče (zaboj) gl. 7.— do gl. 8.—, mandelji gl. 98.— do gl. 102.

Špeh in mast. — Špeha cene so še precej trdne, masti cene pa še zmirom padajo. — Špeh v zabojih po 16—17 kom. gl. 59.— do gl. 60.—, po 19 do 21 kom. gl. 58.— do gl. 58¹/₂., mast Bancroft gl. 64.—, Wilcox gl. 62.— do gl. 63.—; loj dalmatinski gl. 51¹/₅.. Domači pridelki. — Dobro maslo gre hitro izpod rok, in po dobrih cenah; tudi nov fižol je iskano blago in se še precej dobro plačuje; za rudeč letošnji fižol dosegle so se cene od gl. 12.— do gl. 12¹/₂., za lepo maslo pa od gl. 92.— do gl. 96.—.

Žito. — Vganili smo zadnjič, ko smo pisali, da bode koruza še porastla; denes velja lepo blago uže gl. 6.— funt. 116 prosto na tukajšnjem kolodvoru in nižje vrste koruza iz Rumelije gl. 5.80 funt. 116 in pri vsem tem so cene tega blaga v Trstu še zmirom veliko nižje, nego pa v Sisku in na Ogerskem. Pšenica stara prodaja se še zmirom po starih cenah, Taganrog gl. 15.— do gl. 15¹/₂ kvintal; italijanska banaška pa po gl. 14¹/₂ do gl. 15.—. Ker pa so v Angliji in na Francoskem te dni cene poskočile, se imamo nadejati tudi tukaj višjih cen, vendar pa ne prav zdatnega in rapidnega porastenja. — Posebno dobro plačuje se ječmen, katerega tukaj popolnem primanjkuje.

Dunajska borza 6. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	64 gld.	30 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	67	20
Zlata renta	74	70
1860 drž. posojilo	112	50
Akcije narodne banke	850	—
Kreditne akcije	201	25
London	119	25
Napol.	9	56
C. kr. cekini	5	69
Srebro	104	45
Državne marke	58	60

V „Narodnej tiskarni“ v Ljubljani je izšlo in se dobiva:

VIII. zvezek „Listki“:

Pomladanski valovi.

Roman, spisal I. Turgenjev, poslovenil dr. M. Samec. 8° 17 pol. Cena 60 kr.

Tujci.

5. septembra:

Pri Slonu: Andrea iz Dunaja. — Zenari iz Trsta. — Lenk iz Gradca. — dr. Leinzinger iz Samobora. — Stepan iz Kaniže. — Schwarz iz Dunaja.

Pri Maliči: Gregorz iz Dunaja. — Peregt iz Serajeva. — Saschnik iz Dunaja. — Ran iz Trsta. — Reich iz Dunaja. — Bar. Ritter iz Gorice. — Pfeffel iz Trbovlja. — Eckstein iz Dunaja.

Pri Zamorci: Hrnby iz Trsta. — Pečar, Stergar iz Sevnice.

Naznanilo.

Usojam se slavnemu občinstvu naznanjati, da sem 1. septembra t. l. prevzel gostilno

„Hotel Klembas“

v Brežicah

v najem, ter vabim najuljudneje k prav obilnemu obiskovanju, obljubovaje najizvrstnejšo postrežbo, tudi sem dal sobe za tujce čisto na novo opraviti.

Sé spoštovanjem

Jos. Juvančič.

(241—2)